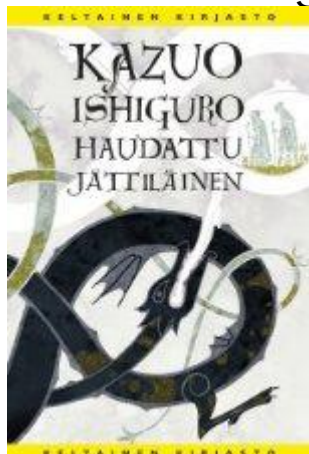

Kazuo Ishiguro, Haudattu jättiläinen

LIISA RINNE (11.8.2016)

Kazuo Ishiguron romaani *Haudattu jättiläinen* sijoittuu muinaiselle Britteinsaarelle. Kuningas Arthurin aika on hiipumassa ja jälkeen on jäänyt hauras rauha sekä vanha ritari sir Gawain. Maan ylle levittäytyy naaraslohikäärme Queringin hönkäilemä sumu ja sen myötä "unohduksen kirous". On nykyisyys vailla muistoja.

Romaani lähtee liikkeelle kun vanha pariskunta, Axl ja Beatrice, päättävät lähteä etsimään poikaansa. He eivät ole tavanneet poikaa vuosiin, mutta ovat varmoja että tämä asuu läheisessä kylässä, muutaman päivämatkan päässä. Matkan myötä syntyy romaanin jännite: Miksi vanhempien ja pojan välit ovat aikanaan katkenneet? Ja mikä matkan lopullinen tarkoitus onkaan?

Haudattu jättiläinen on Ishiguron seitsemäs suomennettu romaani. Japanissa syntyneen brittikirjailijan tuotannossa yhdistyvät hienolla tavalla molempien maiden kulttuuriperimä. Yksinkertainen rakenne ja herkkävireinen kerronta ankkuroituvat syvälliseen pohdintaan yksilöstä osana laajempaa yhteiskunnallista infrastruktuuria. Kieli on sulavaa. Helene Bützowin suomennos tuo esiin hienosti sen kauneuden ja leikkisyyden.

Romaanin alussa kaikkietävä kertoja luo sillan nykyhetken ja menneisyyden välille johdattamalla lukijan aikojen taakse.

"Eivätkä jättiläiset nyt niin kauheita olleet jos niitä ei ärsytetty. Oli vain alistuttava siihen että aina silloin tällöin jokin niistä syöksyi kylään hirvittävän raivon vallassa, kenties jonkin lajinsisäisen epämääräisen kiistan seurauksena, riehui siellä huudoista ja aseiden heristelystä piittaamatta ja ruhjoi jokaisen, joka ei ehtinyt alta pois. Silloin tällöin jättiläinen saattoi myös viedä lapsia mukanaan sumuun. Sellaisiin rikoksiin oli suhtauduttava filosofisesti."

Kirjoittamisen kannalta tällainen vähän vanhahtava kertojaääni on mielenkiintoinen. Kertoja on olennainen osa kerrontaa. Kokonaisuuden kannalta ei ole yhdentekevää millaiseen ratkaisuun kirjoittaja päätyy. *Haudatussa jättiläisessä* kaikkietävän kertojan myötä tekstiin tulee tiettyä etäisyyttä.

Kertoja raamittaa tarinan tyrkkäämällä lukijaa tiettyyn suuntaan. Samalla lukijan rinnalla kulkeva kertoja luo tarinaan sadunomaisen tunnelman jättiläisineen. On kuin istuisi kertojan kanssa leiritulilla iskemässä tarinaa, pohtimassa syntyjä syviä. Ja taitava kun on, Ishiguro onnistuu tekemään tämän kaiken vailla ironiaa tai kyynisyyttä. Vailla nykykirjallisuuden sudenkuoppia.

Kertojarakenteensa ansiosta *Haudattu jättiläinen* imaisee mukaansa heti alkumetreilla. Romaanin edetessä kertoja vetäytyy taka-alalle antaen lukijan taittaa rauhassa matkaa. Tehdä omat havaintonsa rakkauden ja uskollisuuden monimutkaisesta kudelmosta.

”Se on totta, prinsessa, soturin sanat saavat minut vapisemaan. Sinä ja minä toivomme Querigin kuolemaa ajatellen vain omia tärkeitä muistojamme. Mutta kuka tietää, millaiset vanhat kaunat pääsevät nyt maassa valloilleen? Meidän on toivottava, että Jumala keksii vielä keinon säilyttää ihmisten väliset siteet, vaikka tottumus ja epäluulo ovat aina jakaneet meitä. Kuka tietää, mitä tapahtuu kun vikkelläkieliset miehet yhdistävät vanhat kaunat tuoreeseen haluun saada maata ja valloituksia.”

Haudattu jättiläinen on klassinen matkatarina. Matkan varrella pariskunnan eteen tulee esteitä. Vaikeakulkuinen maasto ja taikavoimat harhauttavat matkalaiset useampaan kertaan sivupolulle.

Matkan edetessä pariskunta saa rinnalleen myös matkakumppaneita, nuoren Edwinin, soturi Wistanin ja ritari Gawainin. Matka on yhtälailla fyysinen kuin henkinenkin koettelemus.

”Mestari Wistan puhuu nahasta, jonka loin ennen kuin me kaksi tapasimme, prinsessa. Olin toivonut, että se olisi jo kauan sitten jauhautunut murusiksi jollakin unohtuneella polulla.” Sitten soturille: ”Mitä sanotte, mestari Wistan? Miekastanne valuu vielä verta. Jos janoatte kosta, se toteutuu helposti, mutta pyydän teitä suojelemaan rakasta vaimoani, joka vapisee puolestani.”

”Ihailin sitä miestä kerran kaukaa, ja on totta, että toivoin myöhemmin hänen saavan julman rangaistuksen osallisuudestaan petokseen. Mutta ymmärrän nyt, että hän on saattanut toimia ilman viekkautta, tarkoittaen pelkkää hyvää omilleen ja meille. Jos tapaisin hänet uudestaan, pyytäisin häntä menemään rauhassa, vaikka tiedänkin että rauha ei voi kestää enää kauan. Mutta suokaa anteeksi, ystävät, sallikaa minun nyt mennä alas hoitamaan työni päätökseen.”

Matkakumppaneiden myötä uusi ja vanha aika kohtaavat. Muistaminen synnyttää uudenlaisen tilanteen ei vain yksilöiden vaan kansojen välille. Muistojen sirpaleet nostattavat matkalaisten mieleen hetkiä menneisyydestä saaden heidät janoamaan lisää. Samalla he kuitenkin joutuvat punnitsemaan omia motiivejaan sekä muistamisen merkitystä. Ja kuten asiaan kuuluu, matkan

tullessa määränpäähänsä, ovat kaikki matkalaiset oppineet jotain, itsestään ja heitä ympäröivästä todellisuudesta – siihen johtaneesta polusta.

Kaikkietävän kertojan lisäksi myös *Haudatun jättiläisen* rakenne on kirjoittamisen kannalta kiinnostava. Romaani jakautuu neljään osaan. Matkan edetessä nuori Edwinin sekä ritari Gawain saavat puheenvuoron. Ratkaisu ei ole sinänsä yllätyksellinen tai omaperäinen, mutta tuo tarinan kulkuun tietynlaisen ristivedon. Näkökulman vaihdon myötä vanhan pariskunnan keskinäinen kiintymyssuhde, tarinan ydin, syvenee. Rakenteelliset ratkaisut tuovat teoksen rytmiin vaihtelevuutta saaden tarina aaltoilemaan kauniisti. Riipaisevasti esiin nousevat ihmisen julmuus kuin herkätkä rakkaudenosoitukset, elämän koko kirjo. Kuten hyvät tekstit, romaani avautuu monille tulkinnoille. Muistot ja muistaminen ovat nykyhetken kannalta merkityksellisiä, mutta ilman rakkautta ja anteeksiantoa niistä tulee tuhoisia, jopa tappavia.

Kazuo Ishiguro, *Haudattu jättiläinen*, Tammi, s. 378, suom. Helene Bützow